Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lakivaliokunta 3.9.2025

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta HE 70/2025 vp

Lakivaliokunta perjantai 05.09.2025 klo 09.15

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta HE 70/2025 vp. Sisäministeriön asiantuntijalausuntona toteamme seuraavaa:

Esityksen tavoitteena on saattaa pakkokeinolain 8 luvun mukainen laite-etsinnästä päättämistä koskeva sääntely EU-oikeuden mukaiseksi ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Esityksen taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen 4.10.2024 antama tuomio (C-548/21), jonka mukaan toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuus saada pääsy matkapuhelimen sisältämiin tietoihin edellyttää asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta sitä, että tällaisen mahdollisuuden käyttämisen edellytykseksi on asetettu kansallisessa lainsäädännössä tuomioistuimen tai riippumattoman hallintoelimen suorittama etukäteisvalvonta.

Esitetyn säädösmuutoksen vaikutukset viranomaisten erityisesti poliisin toimintaan ja voimavaroihin muodostuvat laajoiksi huomioiden laite-etsinnän vuosittaiset käyttömäärät. Muotomääräyksien lisääntyminen kasvattaa yksittäisen pakkokeinon käsittelyyn kuluvaa aikaa kaikissa menettelyn vaiheissa. Yksittäin toteutettujen lainmuutoshankkeiden kerrannaisvaikutus voi pitkällä aikavälillä aiheuttaa tilanteen, jossa sinänsä maltillisilta näyttävät vaikutukset voimavaroihin heikentävät viranomaisten tosiasiallista toimintakykyä.

Sisäministeriön näkemyksen hallituksen esitys vastaa ehdotettujen muutosten taustalla oleviin vaatimuksiin, jotka ovat syntyneet edellä mainitusta EU-oikeuden tulkinnasta ja oikeuskäytännöstä. Tämä koskee erityisesti toimivaltuuden käytöltä edellytettyä etukäteisvalvontaa, joka ehdotetussa pakkokeinolain 8 luvun 29 §:ssä toteutuu pääsääntönä tuomioistuimen päättäessä laite-etsinnästä pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta. Lisäksi lainkohdan sisältämät jälkikäteiset menettelytavat laite-etsinnän toimittamisen edellytysten tutkimiseksi täydentävät osapuolten oikeussuojatakeita.

Ehdotetun pakkokeinolain 8 luvun 29 §:n rakenne ja menettelytavat laite-etsinnästä päättämisestä noudattavat pakkokeinolain vakiintunutta rakennetta.

Lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm